

N:o 40.

Ank. till Riksd. Kansli den 8 April 1885, kl. 3 e. m.

Lag-Utskottets Utlåtande, i anledning af väckt motion om upphörande af den vissa slags hemman medgifna frihet från inqvarteringsskyldighet under fredstid.

Från Andra Kammaren har Lag-Utskottet till handläggning emottagit en af Herr *Anders Persson* i Mörarp afgifven motion, N:o 114, om upphörande af den vissa slags hemman medgifna frihet från inqvarteringsskyldighet under fredstid.

Motionären förmäler, hurusom bland stadganden, som röjde sitt ursprung från en förgången tid, förekomme skyldigheten att emottaga och herbergera tågande trupper under fredstid. Dels vore nemligen från denna skyldighet, på grund af stadganden i Kongl. Quarterordningen den 28 Mars 1719 m. fl. Kongl. förordningar, säteri- och ladugårdar, rå- och rörshemman, vissa slag af boställen, post- och lots-hemman, kyrkoherde- och klockarebol helt och hållet befriade, och dels åläge samma skyldighet frälsehemman endast intill hälften mot krono- och skattehemman. I vår tid, då man sträfvade att utjemna gamla skattebördor och rättvisare fördela dessa samhällsklasserna emellan, läte kvarståendet af ett dylikt stadgande, då det påpekades, näppeligen försvara sig. Visserligen lemnades ersättning för den proviant och de rationer, som det åläge de inqvarteringsskyldige att anskaffa och tillhandahålla; men dels vore denna ersättning ofta ganska knapp i förhållande till

den verkliga kostnaden, då väl högst sällan, om ens någonsin, förekomme att en husvärd utspisade manskapet efter gällande provianteringsstat, och dels vore ett årligt återkommande onus och intrång, då detta skulle utgöras af och vidlåda ett ringa fåtal, i stället för att vara fördeladt på ett flertal medborgare inom samhället, förenadt både med uppoffringar, de der vore opropotionerliga, och med obehagligheter af mer än ett slag. Fördelades deremot detta onus på samtliga fastighetsinnehafvare inom den kommun, der inqvartering skulle ega rum, blefve bördan lättare att bära, och en hvar borde icke då rimligtvis hafva att befara, det han finge sig tilldeladt större antal än han kunde herbergera. Motionären föreslår, »det Riksdagen ville för sin del besluta, att den frihet från inqvarteringskyldighet under fredstid, som nu, i följd af särskilda stadganden, förefinnes för vissa slag af hemman, måtte från och med den 1 Januari 1886 upphöra att gälla», hvarjemte han anhåller, att Lag-Utskottet, till hvilket motionen torde blifva remitterad, ville uppsätta förslag till författning i ämnet.

Inqvartering är af tvenne slag: *ständig* och *tillfällig*. Den senare utgöres, så å landet som i städerna, när trupp är stadd på tåg, och skiljer sig härigenom från den ständiga, som utgår till trupp, hvilken blifvit anbefald att längre tid uppehålla sig på ett ställe.

Tillfällig inqvartering består af *husrum*, *ljus*, *värme* och *sängkläder* och utgöres å landet af egare eller innehafvare af sådan jord, för hvilken icke, enligt hvad här nedan förmåles, frihet åtnjutes från detta besvär, samt i städerna af dem, som äro skyldiga att deltaga i den ständiga inqvarterings utgörande. Skyldigheten att utgöra tillfällig inqvartering är olika *i fred* och *under krig*.

I fred äro å landet *frie* derifrån de, som innehafva 1) *Kungsgårdar och kungsladugårdar* (K. Br. 2 Nov. 1719; 2) *Sätes- och ladugårdar, oskattlagda rå- och rörshemman* (Kongl. förnyade Qvarterordningen 28 Mars 1719, § 23 samt Adl. Priv. § 8); 3) *Officerareboställen*; 4) *Gästgifvaregårdar*; 5) *Kyrkoherde- och kapellansbol* (3—5 enligt Qvarterordningen 28 Mars 1719, § 23); 6) *Lotshemman* (K. F. 17 Sept. 1783, § 2); 7) *Allmänna frälshemman till hälften* (Adl. Priv. § 9); 8) *Skatte- och kronobonde, som uppfunnit mineralstreck* (K. F. 27 Aug. 1723, § 2); ovisst torde dock vara, att detta stadgande kan anses vara ännu gällande; samt 9) *Nämndemän för den hemmansdel de bebo* (K. Br.

27 Juni 1791). *I städerna* åtnjutes friheten af dem, som äro frie från ständig inqvartering.

Under krig utgöres å landet inqvartering äfven af dem, hvilka här ofvan finnas under 1—5 upptagne bland de i fredstid frikallade (Qvarterordningen 28 Mars 1719, § 23; K. K. 6 April 1810); samt af allmänna frälset fullt (Adl. Priv. § 9), hvadan alltså denna frihet i krigstid endast tillkommer *lotshemman, skatte- och kronobonde, som uppfunnit mineralstreck, samt nämndemän*; *I städerna* åtnjutes äfven under krig frihet af dem, som i fred äro från detta onus fritagne.

Ständig inqvartering medförer äfvenledes dels rättigheten till *fritt husrum*, dels rättigheten till *säng* och *sängkläder, ved* och *ljus*, hvilka fyra sistnämnda förmåner innefattas under benämningen *servis*. Den del af inqvarteringen, som består af fritt husrum, utgöres antingen medelst inqvartering in natura, i något Kronan eller den inqvarterings-skyldiga staden tillhörigt hus, eller genom ersättning i kontant; servisen utgår alltid kontant och utbetalas äfven till den, som har inqvartering in natura (Inqvarteringsordning för Stockholm 28 Febr. 1856, § 12; Inqvarteringsordning för städerna utom Stockholm 22 Febr. 1841, §§ 12, 15). Penningeersättningen, så väl för husrum som för servis, utgår till olika, i tariffen bestämda, belopp efter hvarje särskild tjänstegrad. Ersättningen för den ständiga inqvarteringen till de i Stockholm garnisonerande regementen bestrides dels af vissa å den allmänna rörelsen lagda afgifter, dels af ett bidrag af stadens inqvarteringsskyldige innevånare, dels af statsmedel (Inqv. ordn. för Stockholm, § 1); för de i öfriga städer garnisonerande trupper bestrides den del af inqvarteringskostnaden, som utgör ersättning för husrum, af staten, ersättningen för servis af staden (Inq. ordn. för städerna utom Stockholm, §§ 15, 17) och detta efter den fördelning, der ej annan blifvit faststald, att den *ena hälften* deraf åligger *borgerskapet, den andra husen och gårdarne efter den proportion, i hvilken de äro taxerade till brandvaksafgift* (K. F. 13 Nov. 1766), och äro bland dessa *befriade* endast *biskopars, presters, läsemästares och klockares embetsgårdar* (Prest. Priv. § 7, K. K. 6 April 1810, jfr. K. F. 3 Okt. 1873). Den förut gällande förnyade Kongl. inqvarteringsordningen för flottan af den 22 Juli 1858 är till all vidare kraft och verkan upphäfd genom Kongl. kungörelsen den 20 Januari 1882.

Lika med motionären, som dock synes fäst sin uppmärksamhet uteslutande vid den tillfälliga inqvarteringen å landet, finner Utskottet de bestämmelser om inqvartering, hvilka för närvarande äro gällande, icke vidare tidsenliga eller på full rättvisa grundade, särskildt med afseende å de flerehanda slags fastigheter, för hvilka frihet från detta

onus åtnjutes. Den grundsats, från hvilken bestämmelserna om inqvartering utgå, eller att detta onus, der det in natura utgöres, bör åligga fastighetsegare och fastighetsinnehafvare, anser Utskottet deremot ligga i sjelfva arten af detta slags besvär. Att nu omedelbart lagstifta i ämnet, på sätt motionären föreslår, finner Utskottet mindre lämpligt, enär härför torde erfordras en sorgfälligare och mera omfattande utredning af alla hithörande förhållanden, än Utskottet varit i tillfälle att åt ärendet egna; och får Utskottet alltså, med anledning af motionen, hemställa,

att Riksdagen ville i skrifvelse anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes låta utarbета samt förelägga Riksdagen förslag till ändrade bestämmelser angående inqvarteringsskyldigheten, hvarigenom denna skyldighet blefve efter billiga grunder fördelad på egare eller innehafvare af allt slags fastighet.

Stockholm den 7 April 1885.

På Lag-Utskottets vägnar:

AXEL BERGSTRÖM.

Reservationer:

af Herrar *Bergström, Nisser, Hasselrot* och *Sandberg*.
